Mánudaginn 2. nóvember 1987.

Nr. 50/1986. **Arkitektafélag Íslands**
(Hjalti Steinþórsson hrl.)
gegn
félagsmálaráðherra og
(Gunnlaugur Claessen hrl.)
Sigurði Jónssyni
(Jón Steinar Gunnlaugsson hrl.)

Atvinnuréttindi. Lögskýring. Stjórnsýsla. Aðild. Arkitektar.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Magnús Thoroddsen, Guðmundur Skaftason, Guðrún Erlendsdóttir og Magnús Þ. Torfason og Gaukur Jörundsson, settur hæstaréttardómari.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 18. febrúar 1986 að fengnu áfrýjunarleyfi, samkvæmt heimild í 2. mgr. 20. gr. laga nr. 75/1973, hinn 24. janúar 1986. Hann gerir þær dómkröfur, að stefndu verði gert skylt að þola ógildingu á löggildingu stefnda félagsmálaráðherra til handa stefnda Sigurði Jónssyni til að gera aðaluppdrætti samkvæmt 12. gr. laga nr. 54/1978. Auk þess krefst hann málskostnaðar in solidum úr hendi stefndu í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi félagsmálaráðherra krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti, en til vara krefst hann þess, að málskostnaður verði felldur niður.

Stefndi Sigurður Jónsson krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Fallast ber á það með héraðsdómara, að áfrýjandi eigi lögvarðra hagsmuna að gæta í máli þessu og sé því réttur aðili að því.

Ákvæði 12. greinar laga nr. 54/1978 verða ekki eftir orðum sínum eða aðdraganda skýrð á þann veg, að þau veiti arkitektum en ekki öðrum, sem þar eru taldir, rétt til að gera aðaluppdrætti að húsum og öðrum mannvirkjum. Stefndi Sigurður Jónsson átti því rétt á löggildingu stefnda félagsmálaráðherra, að fenginni tveggja ára starfsreynslu. Samkvæmt þessu, en að öðru leyti með vísan til forsendna hins áfrýjaða dóms, ber að staðfesta hann.

Dæma ber áfrýjanda til að greiða stefndu hvorum um sig málskostnað fyrir Hæstarétti, sem þykir hæfilega ákveðinn 50.000,00 krónur.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur skal vera óraskaður.

Áfrýjandi, Arkitektafélag Íslands, greiði stefndu, Sigurði Jónssyni og félagsmálaráðherra, hvorum um sig 50.000,00 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 2. maí 1985.

I

Mál þetta, sem dómtekið var 16. apríl sl., hefur Arkitektafélag Íslands, nnr. 0433-4124, Freyjugötu 41, Reykjavík, höfðað með stefnu birtri 21. og 25. ágúst 1984 á hendur Alexander Stefánssyni félagsmálaráðherra, nnr. 0225-3712, Hjarðarhaga 48, Reykjavík, og Sigurði Jónssyni, nnr. 7878-1254, Smárahlíð 1f, Akureyri.

Dómkröfur stefnanda eru þessar:

1. Að stefndu verði gert skylt að þola ógildingu á löggildingu stefnda félagsmálaráðherra til handa stefnda Sigurði til að gera aðaluppdrætti samkvæmt 12. gr. l. nr. 54/1978.

2. Að stefndu verði in solidum gert að greiða stefnanda málskostnað skv. gjaldskrá LMFÍ.

Stefndi Sigurður Jónsson krefst sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hendi hans að mati réttarins.

Stefndi félagsmálaráðherra krefst aðallega sýknu af öllum kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hendi hans að mati réttarins, en til vara, að málskostnaður verði felldur niður.

Sættir hafa verið reyndar árangurslaust.

II

Málavexti kveður stefnandi vera þessa:

Árið 1983 hafi félagsmálaráðherra veitt Sigurði Jónssyni byggingafræðingi löggildingu til að gera aðaluppdrætti samkvæmt 12. gr. l. nr. 54/1978 og 3.5. gr. reglugerðar nr. 292 frá 1979. Stjórn Arkitektafélags Íslands hafi þegar í stað mótmælt löggildingunni á þeim grundvelli að byggingafræðingurinn hafi ekki fullnægt þeim skilyrðum er felist í reglum Skipu-

lagsstjórnar ríkisins um hverjir megi gera slíka uppdrætti. Þar sem engin leiðrétting hafi fengist á umræddri löggildingu sé stefnanda nauðsynlegt að höfða mál þetta sem hagsmunafélagi/stéttarfélagi þeirra sem rétt hafi til að gera aðaluppdrætti.

Málsástæður stefnanda og lagarök eru þessi:

Löggilding stefnanda Sigurðar til að gera aðaluppdrætti fari í bága við 12. gr. byggingalaga nr. 54 frá 1978 og grein 3.5. reglugerðar nr. 292 um byggingamál. Löggilding þessi sé því ólögmæt.

Samkvæmt ofangreindum ákvæðum og reglum Skipulagsstjórnar ríkisins hafi arkitektar einir rétt til að skila aðaluppdráttum, enda séu byggingafræðingar ekki útskrifaðir sem menntaðir, hæfir, til að gera aðaluppdrætti sbr. prófskírteini þeirra.

Líkt og fram komi í reglum Skipulagsstjórnar ríkisins sé talið rétt að veita byggingafræðingum leyfi til að gera aðaluppdrætti að fullnægðum tilteknum skilyrðum. Þeim skilyrðum hafi stefndi Sigurður ekki fullnægt, og sé því um ólögmæta löggildingu að ræða.

Verði ekki fallist á að umrædd löggilding fari í bága við áður nefnd ákvæði sé þess eigi að síður krafist, að löggildingin sé dæmd ógild, eða að minnsta kosti verði hún ógilt vegna formgalla, þar sem ekki hafi verið leitað umsagnar hlutaðeigandi stéttarfélags svo sem 2. mgr. 12. gr. l. nr. 54/1978 og grein 3.5.2. reglugerðar nr. 292/1978 kveði skýrt á um að skuli gert.

Eðli málsins samkvæmt hljóti Arkitektafélag Íslands að vera hlutaðeigandi stéttarfélag varðandi löggildingu á því starfssviði, er arkitektar einir hafi haft með höndum. Umsagnar þess hafi ekki verið leitað svo sem að ofan greini, og bresti því á um formskilyrði fyrir löggildingunni.

Málskostnaðarkrafa stefnanda byggi á því, að tilvist máls þessa sé alfarið orðin vegna rangra aðferða og efnisannmarka á löggildingu þeirra, er hér um ræði.

Stefndi Sigurður Jónsson styður kröfur sínar eftirfarandi rökum:

Skipulag ríkisins hafi gefið umsagnir í málinu 26. maí 1983 (dskj. nr. 8) sbr. bréfin á dskj. nr. 9 og 10. Bréfin fari hvort gegn öðru að því er varði spurninguna um hvort byggingafræðingar geti yfirleitt öðlast réttindi til gerðar aðalteikninga. Lagaskilyrðinu um álitsumleitan Skipulags ríkisins hafi verið fullnægt. Ljóst sé, að ráðherra hafi verið óskylt að fara eftir umsögninni. Ráðherra hefði brotið rétt á stefnda, ef hann hefði synjað honum um löggildinguna.

Stefnandi telji að leita hefði átt ...

[Sjá bls. 1448-1452 í hrmáli 49/1986.]

... ekki fallist á þessa sýknuástæðu stefndu.

Stefnandi byggir kröfur sínar í fyrsta lagi á því að löggilding stefnda Sigurðar brjóti í bága við 12. gr. byggingalaga nr. 54/1978 og gr. 3.5. reglugerðar nr. 292/1979 um byggingamál. Við munnlegan málflutning var því haldið fram af hálfu stefnanda að ósannað væri að stefndi Sigurður hefði 2ja ára starfsreynslu við gerð aðaluppdráttar, en framlögð gögn þar um væru ófullnægjandi.

Stefndi mótmælti þessari málsástæðu sem of seint fram kominni.

Stefnandi hélt því fram ...

[Sjá bls. 1452-1454 í ágripi máls 49/1986.]

... leiðbeinandi fyrir leyfisveitanda.

Stefndi Sigurður hefur að baki tilskilda 2ja ára starfsreynslu sbr. vottorð á dskj. nr. 13 bl. 4, 5 og 6, en eins og að framan greinir kemst sú mótbára ekki að í málinu að það vottorð sé efnislega ófullnægjandi.

Stefnandi reisir kröfur sínar á því í öðru lagi að löggildingin verði ógilt vegna formgalla, þar sem ekki hafi verið leitað umsagnar hlutaðeigandi stéttarfélags.

Eins og að framan getur telst Arkitektafélag Íslands hafa lögvarðra hagsmuna að gæta f.h. félagsmanna sinna varðandi deiluefni það, sem hér um ræðir, en félagsmenn geta einungis orðið þeir, sem fengið hafa til þess leyfi félagsmálaráðherra að kalla sig arkitekt eða húsameistara. Innan vébanda félagsins eru bæði arkitektar, sem hafa fengið löggildingu til að gera uppdrætti skv. 1. mgr. 12. gr. l. nr. 54/1978, en einnig eru þar félagsmenn, sem ekki hafa slíka löggildingu. Utan félagsins standa einnig margir aðilar, bæði arkitektar og aðrir, sem fengið hafa löggildingu skv. 1. mgr. 12. gr.

Arkitektafélag Íslands er þannig ekki hagsmunafélag þeirra aðila sem hlotið hafa löggildingu skv. 12. gr. l. nr. 54/1978, enda þótt þetta kunni að vera hluti af hagsmunum félagsmanna. Samkvæmt félagslögum Arkitektafélags Íslands getur stefndi Sigurður ekki öðlast inngöngu í félagið, þar sem hann fullnægir ekki því skilyrði að geta kallað sig arkitekt eða húsameistara. Stefndi Sigurður er byggingafræðingur að mennt. Stéttarfélag hans er Byggingafræðingafélag Íslands. Í dskj. nr. 14 liggur fyrir afrit af umsögn þess félags um hæfni stefnda Sigurðar til að gera aðaluppdrætti. Formskyldu um að leita umsagnar viðkomandi stéttarfélags hefur því verið fullnægt.

Samkvæmt framansögðu ber að sýkna stefndu Sigurð Jónsson og félagsmálaráðherra af kröfum stefnanda í máli þessu.

Eftir úrslitum þessa máls ber að dæma stefnanda til að greiða stefndu hvorum um sig málskostnað sem þykir eftir atvikum hæfilega ákveðinn kr. 35.000,00.

Sigríður Ólafsdóttir borgardómari kvað upp dóm þennan.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Sigurður Jónsson og félagsmálaráðherra, skulu vera sýknir af kröfum stefnanda, Arkitektafélags Íslands.

Stefnandi Arkitektafélag Íslands greiði stefndu Sigurði Jónssyni og félagsmálaráðherra hvorum um sig kr. 35.000,00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 2. nóvember 1987.

Nr. 51/1986. **Arkitektafélag Íslands**
(Hjalti Steinþórsson hrl.)
gegn
félagsmálaráðherra og
(Gunnlaugur Claessen hrl.)
Sigurði Hallgrímssyni
(Jón Steinar Gunnlaugsson hrl.)

Atvinnuréttindi. Lögskýring. Stjórnsýsla. Aðild. Arkitektar.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Magnús Thoroddsen, Guðmundur Skaftason, Guðrún Erlendsdóttir og Magnús Þ. Torfason og Gaukur Jörundsson, settur hæstaréttardómari.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 18. febrúar 1986, að fengnu áfrýjunarleyfi, samkvæmt heimild í 2. mgr. 20. gr. laga nr. 75/1973, hinn 24. janúar 1986. Hann gerir þær dómkröfur, að stefndu verði gert skylt að þola ógildingu á löggildingu stefnda félagsmálaráðherra til handa stefnda Sigurði Hallgrímssyni til að gera aðaluppdrætti samkvæmt 12. gr. laga nr. 54/1978. Auk þess krefst hann málskostnaðar in solidum úr hendi stefndu í héraði og fyrir Hæstarétti.